Poštnina plačana v gotovini Leto LVII. V Ljubljani, v torek, dne 8. januarja 1929 Št. 6 2. izdaja St. 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1.50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm v višino po 3 Din 4.50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Vlada zakonitosti, pravice in enakosti

V kolikor je bilo ob priliki imenovanja nove vlade presenečenja, je to presenečenje v širokih masah naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov bilo prijetno in ponekod naravnost iskreno navdušeno. Naše ljudstvo je do svojega vladarja vedno gojilo udano ljubezen in je v njega imelo neomejeno in popolno zaupanje. Kraljeve besede, objavljene s proklamacijo vsem Srbom, Hrvatom in Slovencem, so zato bile vsepovsod radostno sprejete. Pravi in iskreni rodoljubi, ki jim ljubezen do svoje domovine ni bila trgovina, so dobili polno zadoščenje.

Demokracija, dragocena pridobitev francoske revolucije, je od takrat imela lepe uspehe samo v onih državah, kjer je imelo ljudstvo čvrsto disciplino in kjer je državljanska vzgoja toliko napredovala, da so bili vsakemu državljanu interesi domovine in obči narodni blagor prva in najvišja zapoved. Na takih temeljih zgrajena in v naukih krščanske humanitete utemeljena demokracija pa je uspevala in bo uspevala tudi samo tam, kjer so predvsem voditelji in zastopniki ljudstva v vsem svojem javnem delovanju bili prežeti teh načel. Nikdar in nikjer pa ni uspeval demokratski režim, kjer je pri ljudskih zastopnikih prevladal duh strankarske zaslepljenosti in kjer so voditelji gledali samo na to, da si priborijo čim največ popularnosti in tudi ne tam, kjer so voditelji pod krinko demokracije uvajali partizanski režim klikarstva. — Tem in takim zlim pojavom se je po vojni ponekod pridružilo še hujše. Pod vplivom ruske revolucije so ponekod voditelji sprejeli in širili ideje, ki so bile odkrita nevarnost javnemu redu in miru in s tem tudi pravi demokraciji. Kajti s širjenjem takih gesel se je šlo naravnost k temu, da se ruši avtoriteta države in njenih predstavnikov in da zavlada anarhija.

Mi v Jugoslaviji smo žalibog imeli priliko opazovati vse te vrste pačenja demokracije in izkusiti slabe posledice. Tekom desetletnega obstoja naše države, ki smo jo ravno Slovenci tako pozdravili in vzljubili, so vsi ti izrodki prišli do veljave in vrhunca.

Demagogija in strankarstvo sta cvetela kakor nikdar doslej. Pri volitvah zastopnikov naroda v parlament povečini ni bilo merodajno kandidatovo poštenje, niti njegove sposobnosti. Licitacija z obljubami in z gesli je odločevala. Le z največjo težavo in s skrajnim požrtvovanjem **so poštene stranke,** katerih program je bil: **konstruktivno delo za blagor ljudstva, kralja in domovine,** mogle vzdržati v tej neenaki borbi. In samo tam so mogle ohraniti svoje postojanke in poslati v skupščino može, poštenega in pravicoljubnega značaja, kjer je med ljudstvom tradicija njihovega požrtvovalnega delovanja utrdila ljubezen do države in vzgojila politično zrele volivce. Tam, kjer te politične zrelosti ni bilo, je zmagala demagogija in tako je bilo v skupščini vedno več takih poslancev, ki so po diktatu svojih voditeljev, kadar so bili v opoziciji, motili in ovirali vsako intenzivnejše delo; če pa so bili v vladi, so gojili najhujše partizanstvo in s preganjanjem nasprotnikov so hoteli vzdržati svojo politično moč. **Zato je parlament vkljub naporom konstruktivnih strank vedno težje in vedno manj delal. In ni čudno, da je imelo ljudstvo vedno manj spoštovanja do njega in da so se celo javno pričeli vedno bolj širiti glasovi nezadovoljstva s to institucijo.** Ne bomo se spuščali v oceno in prikazovanje dogodkov, ker so nam vsem še jasno v spominu. Posledica tega pa je bila, **da si je ljudstvo vedno bolj želelo, da pride na krmilo države vlada, ki bo lahko neovirana od raznih strankarskih vplivov, osebnih in klikarskih egoističnih teženj in tehničnih ovir demagogizma odločno in ekspeditivno delala za obči blagor.** Te želje so postajale tem glasnejše, čimbolj težke so postajale gospodarske in socialne razmere ravno radi ostrosti in brutalne brezobzirnosti medstrankarskih bojev, ki so absorbirali vse pozitivne sile. Radi teh borb so v naši državi zavladale nezdrave politične razmere, ki so zelo škodovale tudi ugledu naše države v tujini.

Vlado, ki odgovarja takim željam ljudstva, smo sedaj dobili. Njen program je jasen in točno določen: Vlada — **kot reprezentant najvišje državne avtoritete** — bo čuvala to avtoriteto. Ona bo s pozitivnim in pravičnim delom razvijala in negovala **slogo, enakost in ravnopravnost vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.** Ona mora in bo razvila intenzivnost in aktivnost pri popravljanju državne uprave in vseh drugih panog državnega življenja, da na ta način **dvigne moralno in materialno stanje našega naroda in države.** Glavni cilj vlade pa je, **»da se v najkrajšem času doseže ustvaritev onih ustanov, one državne uprave in one državne ureditve, ki bo najbolj odgovarjala splošnim narodnim potrebam in državnim interesom.«**

Mi ne dvomimo, da bo vlada uspela in da bo njeno delovanje blagotvorno za vse panoge našega državnega življenja, prepričani pa smo tudi, da bo svojo glavno nalogo uspešno dovršila. Od nas vseh je odvisno, kdaj in kako dovršeno se bo ta cili dosegel. Zato apeliramo na narod, da s svojim sodelovanjem pomaga dovršitvi tega velikega dela.

V vlado, ki ima polno zaupanje vladarja in odgovarja resničnim težnjam in potrebam ljudstva, imamo zaupanje tudi mi. Naše zaupanje do nje je tem večje, ker smo v njej zastopani po najboljšem sinu naše ožje domovine, čigar delovanje je bilo vedno dosledno, odkrito in pošteno: Za blagor skupne domovine, našega kralja in ljudstva!

Hrvati z navdušenjem pozdravljajo novi položaj

Red in mir vladata v vsej državi - Zahvala zagrebške zbornice kralju - Navdušene manifestacije v Splitu

Belgrad, 7. jan. (Tel. »Slov.«) V prestolici vlada radi pravoslavnega božiča svečano razpoloženje. V vseh pravoslavnih cerkvah, kakor tudi v dvorski kapeli so se vršile slovesne službe božje. Po vesteh iz vse države vlada v celi kraljevini najlepši mir in red. Cenzura, ki je bila snoči proglašena za telefonske in brzojavne vesti, se je ukinila. Veliko število politikov je šlo danes dopoldne na dvor, da vpišejo svoje čestitke Nj. V. kralju za božič. Predsednik kraljevega kabineta general g. Pera Živković se je nahajal v notranjem ministrstvu. Okoli 11 je šel v predsedništvo vlade, nato pa v dvor, kjer se je dalje časa zadržal. V predsedništvu vlade je bilo danes več ministrov. Vaš dopisnik se je dopoldne razgovarjal nekaj časa z gradbenim ministrom in namestnikom poštn. ministra Stevanom Savkovičem. Minister je izjavil, da pričakuje, da bo tisk pravilno komentiral položaj in ugodno sprejel novo vlado.

Zagreb, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Zbornice TOI je poslala Nj. V. kralju sledeč brzojav: »V imenu svojem in vsega gospodarstva, ki je v zbornici zastopano, si usojamo podati izraze svojega globokega zadovoljstva nad proglasom Vašega Veličanstva v tem zgodovinskem in odločilnem času v prepričanju, da bo odločna Vaša volja pravi temelj srečnejše bodočnosti in gospodarskega razvitja naše domovine, Hrvatske pa posebej. Naj živi Nj. V. kralj Aleksander in vsa prejasna kraljevska hiša.« Obenem je poslala brzojavne pozdrave vsem novim ministrom, katerih resori so važni za narodno gospodarstvo.

Split navdušen

Split, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Vest o novi vladi je izzvala splošno navdušenje. Meščanstvo in mladina sta snoči priredila Nj. Vel. kralju navdušene manifestacije. Iz vse dežele se poroča, da se je novi položaj povsod sprejel z odobravanjem. Do izgredov ni prišlo nikjer.

„Obzor" za novo stanje

Zagreb, 7. jan. (Tel. »Slov.«) »Novosti«, »Hrvat« in »Obzor« so že zavzeli stališče nasproti novi vladi. »Hrvat« razlaga kraljevi manifest. Nasproti novi vladi zavzema prijateljsko stališče. »Obzor« pa je odkrito pristal na novo vlado. »Obzor« pravi, da naš narod radi svoje zaostalosti ni zrel za parlamentarno obliko vlade, in če bi ne bilo vprašanje odnošajev med srbskim in hrvatskim narodom, ne bi bil dal naš parlament takih rezultatov, ki opravičujejo njegov obstoj. Dogodki 20. junija so dovedli našo parlamentarno obliko do absurda. Radi tega je Nj. V. kralj segel po logični posledici stanja in sklenil, da se država izpelje iz stanja, ki je postalo neznosno. »Obzor« pravi med vrstami, da je ta rešitev prav za prav po intencijah KDK. Kraljeva odločitev je dalekosežnega pomena in važnosti in pomeni preokret v vsem našem javnem življenju ter je odločna poteza, da se krene v državnem življenju s sedanje destruktivne na konstruktivno pot.

Novi minister dvora

Belgrad, 7. jan. Ukaz o imenuvanju sedanjega našega poslanika g. Bože Jeftiča za ministra dvora še ni podpisan, toda g. Jeftič že vrši od včeraj dolžnost ministra dvora. Dosedanji minister dvora g. Jankovič, ki je opolnomočeni minister v tujini, je stavljen na razpoloženje zunanjemu ministru.

Dr. Spaho pozvan v Belgrad

Belgrad, 7. jan. V poučenih krogih se trdi, da je bil bivši trgovinski minister dr. Spaho pozvan v Belgrad. Kakor se doznava bi imel dr. Spaho danes priti v Belgrad.

Hrvatski ministri v Zagrebu

Zagreb, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Minister za kmetijstvo dr. Oto Frangeš, minister za socialno politiko in namestnik ministra za trgovino dr. Mate Drinković in minister za finance dr. Stanko Šverljuga so danes prispeli v Zagreb, kjer se bodo mudili za časa pravoslavnega božiča, nakar se vrnejo v Belgrad.

Zaplembe zagrebških listov

Zagreb, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Danes so bili zaplenjeni: »Hrvat« radi nekaterih stavkov v uvodniku, »Narodni val« radi pisanja o samoupravah, »Riječ« radi vesti o preiskavah v Zagrebu, »Opoldanske Novosti« radi članka »Krvava skupščina«.

Belgrajske in zagrebške vesti

Novi zakoni. Jutri izidejo »Službene Novine« z novimi zakoni. Med drugimi zakon o sodnikih, ki se spremeni in po katerem izgubijo sodniki stalnost.

V skupščino imajo dostop samo skupščinski uradniki, sicer pa je prepovedan vstop vsem bivšim poslancem.

Dr. Leskovar in dr. Natlačen, bivša predsednika mariborske in ljubljanske oblastne skupščine sta danes prispela v Belgrad.

Zakon o kraljevi oblasti in vrhovni državni upravi

»Službene Novine« objavljajo ta zakon:

Čl. 1. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev je dedna monarhija.

Čl. 2. Kralj je nosilec vse oblasti v državi. Kralj izdaja in proglaša zakone; postavlja državne uradnike in daje vojaške čine.

Kralj je poveljnik vojaške sile. On podeljuje rede in druga odlikovanja.

Čl. 3. Kralj izvršuje amnestijo za vsa kazniva dejanja. Amnestija se more dati pričetkom kazenskega postopanja, med postopanjem in po izrečeni sodbi.

Amnestija je splošna ali individuelna.

Kralj izvršuje pomilostitve. On more izrečeno kazen oprostiti, zmanjšati ali ublažiti.

Čl. 4. Kralj predstavlja državo v vseh njenih odnošajih s tujimi državami.

Kralj napoveduje vojno in sklepa mir.

Čl. 5. Kralj in prestolonaslednik sta polnoletna, ko dovršita 18. leto.

Čl. 6. Kraljeva oseba je nedotakljiva. Kralja se ne more delati za nič odgovornega, niti ne more biti kralj tožen.

Čl. 7. V kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev vlada kralj Aleksander I. iz dinastije Karadjordjeve.

Kralja nasleduje Njegovo moško potomstvo iz zakonitega zakona po pravici prvorojenstva.

Če nima kralj moškega potomca, potem določi sebi naslednika iz stranske linije.

Čl. 8. Kraljevi dom sestavljajo: Kraljica soproga; živi predniki kralja v direktni liniji, a iz iste dinastije z njih soprogami; živi kraljevi potomci v direktni liniji s svojimi soprogami; sestre kralja vladarja in vsi ženski potomci do poroke; stric kralja Aleksandra I., knez Arsen; knez Pavle s soprogo in potomci in to ženski do poroke.

Čl. 9. Kralj biva stalno v državi. Če se pokaže potreba, da gre na krajšo dobo iz države, ga zastopa prestolonaslednik.

Če pa prestolonaslednik še ni polnoleten, ali če je zadržan, zastopa kralja ministrski svet. Zastopstvo se vrši po navodilih, ki jih da kralj. To velja tudi za slučaj kraljeve bolezni, ki ne povzroči njegove trajne nesposobnosti.

Čl. 10. Kraljevsko oblast izvršuje Namestništvo, kadar je kralj mladoleten in kadar je vsled bolezni (duševne ali telesne) trajno nesposoben, da izvršuje kraljevsko oblast.

Čl. 11. Namestniška oblast pripada prestolonasledniku, če je polnoleten.

Če je prestolonaslednik mladoleten, ali duševno ali telesno bolan, potem vrši kraljevsko oblast namestništvo Namestniki bodo tri osebe, ki jih kralj odredi s posebnim aktom ali testamentom. Obenem določi kralj vsakemu namestniku zastopnika.

Če je eden od trojice namestnikov začasno odsoten ali zadržan, izvršujeta kraljevsko oblast oba ostala namestnika.

Na izpraznjeno mesto enega namestnika pride njegov zastopnik.

Čl. 12. Za vzgojo mladoletnega kralja se skrbe namestniki. Za premoženje mladoletnega kralja se brigajo varuhi, odrejeni s kraljevim testamentom. Če pokojni kralj ni imenoval teh varuhov, jih imenujejo namestniki.

Čl. 13. V slučaju smrti ali ostavke kralja, prevzame prestolonaslednik, če je polnoleten, takoj vlado in objavi to narodu s proklamacijo.

Čl. 14. Civilna lista kralja se določa z zakonom.

Čl. 15. Kralj imenuje predsednika in člane ministrskega sveta, ki so neposredno pod kraljem in delajo po njegovem pooblastilu v posameznih panogah državne uprave. Število ministrstev odreja kralj.

Pred prevzemom svojih dolžnosti prisežejo ministri kralju zvestobo.

Čl. 16. Ministri so kralju odgovorni. Kralj lahko obtoži ministre.

Čl. 17. Ministre sodi državni sod. Državni sod tvorijo tri državni svetniki in tri kasacijski sodniki, ki jih imenuje kralj. Predsednik kasacijskega sodišča je predsednik državnega sodišča.

Podrobnejše določbe o ministrski odgovornosti prinese poseben zakon.

Čl. 18. Kralj izdaja in proglaša zakone z ukazom, ki vsebuje sam zakon. Ukaz sopodpiše predsednik ministrskega sveta, resorni minister in minister pravde. Minister pravde postavi na ukaz o zakonu državni pečat in skrbi za objavo zakona v »Službenih Novinah«. Zakon dobiva obvezno moč 15 dni po objavi, če sam zakon drugače ne določa.

Čl. 19. Upravno oblast izvršujejo posamezni ministri za posamezne panoge po pooblastilu kralja.

Čl. 20. Sodna oblast se v vsej državi izvršuje v imenu kralja.

Čl. 21. Ta zakon stopa v življenje in dobiva moč, ko je objavljen v »Službenih Novinah«.

Za izvršitev tega zakona bo poskrbel predsednik ministrskega sveta.

Dne 6. januarja 1919. leta.
v Belgradu.

ALEKSANDER, s. r.

Predsednik ministrskega sveta, minister notranjih del, častni adjutant N. V. kralja, divizijski general
Petar R. Živković, s. r.

(Sledé podpisi vseh ostalih ministrov.)

Čuvar državnega pečata, minister pravde
Milan Srskić, s. r.

Zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi

Čl. 1.

Kot hudodelstvo v smislu kazenskega zakonika se smatrajo tudi ta-le dejanja:

1. Pisanje, izdajanje, tiskanje, razpečavanje: knjig, časopisov, plakatov ali razglasov, ki imajo namen, da se ščuva na nasilje proti državnim oblastem in sploh, da se ogroža javni mir ali spravi v nevarnost javni red. To velja tudi za vsako pismeno ali ustmeno propagando, ali prepričevanje drugih, da je treba spremeniti politični ali socialni red v državi z zločinom, nasiljem ali s katerokoli vrsto terorizma.

2. Organiziranje, podpiranje ali članstvo kakšnega društva, ki bi imelo za cilj propagando komunizma, anarhizma, terorizma, ali društva za nezakonito prilastitev oblasti, kakor vse tisto, kar vsebuje gornja točka.

3. Dajanje v najem ali odstop poslopja pod kakršnimkoli videzom ali prostorov za zbiranje oseb, ki bi imele za cilj pripravo ali delo za uresničitev česar od tistega, kar je navedeno v gornjih dveh točkah, če je tisti, ki je poslopje ali prostor odstopil, vedel, zakaj se bodo porabili.

4. Organiziranje, združevanje ali propaganda, ki imajo namen, povzročiti vojno, upor, zmešnjavo, nepokorščino ali nezadovoljstvo med vojaštvom, ali da bi se državljani ali vojaki ne odzvali vojaškim dolžnostim, ali da bi se oviralo, otežkočevalo ali omejevalo izdelovanje, popravljanje ali prenos (prevoz) vojnega materiala, ali oskrbovanje vojaštva, vsaka priprava, poskus ali izvršitev v namenu, da bi se porušili ali uničili predmeti, ki služijo za javni promet, javne naprave in potrebe.

5. Zveze s kakšno osebnostjo ali kakšnim društvom v inozemstvu v namenu, da bi se dobila kakšna pomoč od tam radi priprave za revolucijo ali nasilno spremembo sedanjega političnega stanja v državi ali česa drugega, kar je navedenega v zgornjih točkah, kakor tudi vsako podpiranje kakega tujega lista ali društva od strani nekoga z ozemlja naše kraljevine, če ta oseba ali društvo deluje proti ureditvi reda ali javnega miru naše države.

6. Izdelovanje ali zbiranje orožja, orodja, opreme ali eksplozivnih snovi, radi katerega gori navedenega namena, kakor tudi vsako skrivanje teh predmetov.

7. Priprava, poskus ali izvršitev uboja katerегakoli organa oblasti.

Čl. 2.

Kdor stori katerokoli kazensko dejanje, ki je navedeno v čl. 1. tega zakona, se **kaznuje s smrtjo ali z ječo do 20 let. Predmeti kazenskega dejanja se zaplenijo.**

Tisti, ki vedo, da se pripravljajo zločini, ki so navedeni v čl. 1., pa o tem pravočasno ne obveste državne oblasti, se kaznujejo z ječo do 20 let.

Radi hitrejšega in lažjega ugotavljanja krivde je dopuščeno pristojnim oblastem, da vršijo preiskavo tudi ponoči.

Čl. 3.

Prav tako kakor tista društva in politične stranke s cilji, ki so navedeni v čl. 1. tega zakona, se prepovedujejo in razpuščajo vsa tista društva in politične stranke, ki vršijo propagando ali ščuvanje drugih, da je treba spremeniti obstoječi red v državi.

Prav tako se prepovedujejo in razpuščajo vse politične stranke, ki imajo versko ali plemensko obeležje.

Organiziranje, podpiranje ali članstvo take organizacije, v kolikor ne spada pod čl. 2 tega zakona, se kaznuje z ječo do 1 leta in z globo do 10.000 Din.

Čl. 4.

Ustanavljanje novih in obstoj sedanjih političnih društev, ki imajo drugačen cilj, kakor onega iz čl. 1. in 3. tega zakona, je vezano na posebno dovoljenje upravne oblasti (velikega župana) tiste oblasti, kjer ima društvo glavni sedež.

Če se ne bi v teku enega meseca to dovoljenje izposlovalo, se smatra, da se ustanovitev društva ni dovolila.

Kdor postane ali ostane član takega društva ali bi ga podpiral, se kaznuje z zaporom do treh mesecev.

Ali je društvo politično, razsoja veliki župan tiste oblasti, v kateri ima društvo svoj glavni sedež.

Čl. 5.

Prepovedujejo se shodi pod milim nebom ali v zaprtem prostoru, kakor vsi sestanki brez poprejšnjega dovoljenja pristojne upravnopolitične oblasti. Shod, oziroma sestanek je treba prijaviti najpozneje tri dni poprej. V prijavi je treba navesti tudi dnevni red shoda, oziroma sestanka.

Kdor dela nasprotno, se **kaznuje z zaporom do treh mesecev in globo do 5000 Din.** Pristojna upravno-politična oblast pošlje na vsak shod svojega uradnika kot komisarja, ki ima dolžnost, razpustiti shod v slučaju kakršnekoli kršitve zakona ali odredbe.

Prav tako je treba v istem roku izposlovati poprejšnje dovoljenje policijske oblasti za vse manifestacije in sprevode.

Kdor dela nasprotno, kakor tudi tisti, ki se ne pokori povelju oblasti o razpustitvi teh shodov, sestankov, manifestacij in sprevodov, se kaznuje, kolikor v tem dejanju ni kakšne druge krivde, po tem ali po kazenskem zakonu, z zaporom do šestih mesecev.

Čl. 6.

Državna politična oblast bo od najbližjega vojaškega poveljnika pozvala vojaštvo radi vzdrževanja javne varnosti, kadarkoli bi se pokazalo, da v kateremkoli težjem slučaju za to ne zadostujejo njeni organi osebne in imovinske varnosti.

Natančne odredbe o načinu uporabe vojaštva izda ministrski svet.

Čl. 7.

Če se pošlje v kako občino ali okraj vojaštvo radi ogrožene varnosti, je prebivalstvo te občine oziroma okraja dolžno, da iz svojih sredstev, vsaka hiša po svojem premoženjskem stanju, prehrani in opremi vojaštvo. Potrebne življenjske potrebščine zbira občinska oblast pod vodstvom in nadzorstvom državne upravno-policijske oblasti I. stopnje in jih v skupnem iznosu v redu in pravočasno izroči vojaški oblasti. Tudi drugi stroški, ki bi jih imela država radi te uporabe vojaštva, bremenijo na prebivalstvu. Ako se red hitro vzpostavi, se more prebivalstvo oprostiti plačila teh stroškov, in stroški gredo na breme državne blagajne, prebivalstvu pa se vrne tisto, kar je potrošilo za vojaštvo.

Čl. 8.

Osebe, ki se klatijo, pijančujejo in se potepajo, pa ne morejo dokazati, da se pošteno vzdržavajo, se radi tega kaznujejo z zaporom do treh mesecev. Razen tega se kot moralno omahljive in za izvrševanje kazenskih dejanj pripravne osebe morejo poslati po prestani kazni v prisilno delavnico.

Nedoletniki, ki se ne bi obsodili na kazen, se pošljejo v vzgojevališča, v katerem mora taka oseba ostati najmanj pet let, ako ni dopolnila 15 let, sicer do polnoletnosti.

Pravosodni minister se pooblašča, da izda uredbo o postopanju za slučaj pošiljanja takih oseb v prisilne delavnice, ali v vzgojevališča in poboljševalnico.

Osebe, ki motijo red in mir, se morejo po sklepu upravno-policijske oblasti I. stopnje poleg zaporne kazni izgnati v kako drugo mesto, iz katerega se ne smejo vrniti brez odobritve pristojnega velikega župana oziroma belgrajskega mestnega upravnika. Kdor se vrne, se kaznuje z zaporom do 30 dni in se znova izžene.

Čl. 9.

Kdor izdeluje razstrelilne snovi, ali opremo, ali orodje, ki je potrebno za njihovo spravljanje ali drugega napoti, da jih izdela, nabavi, varuje ali drugemu prodaja, čeprav ve ali bi mogel vedeti, da so vse določene, da se uporabijo za izvršitev kakega hudodelstva, poleg onih, ki so navedena v čl. 2. tega zakona, se kaznuje z ječo do petih let.

Čl. 10.

Kdor ima pravico, imeti razstrelilne snovi, pa z njimi ravna v nasprotju z obstoječimi predpisi in naredbami pristojnih oblasti in s tem povzroči kakšno škodo ali nevarnost za premoženje, življenje ali zdravje drugih, se kaznuje z zaporom do šest mesecev.

Čl. 11.

Kdor se pregreši zoper obstoječe zakonske predpise in naredbe o izdelovanju, uvozu in prodajanju smodnika, dinamita, strelnega orožja in drugih razstrelilnih snovi, se kaznuje denarno od 10.000 do 100.000 Din v razmerju velikosti krivde in svojega premoženjskega stanja.

Čl. 12.

Brez dovoljenja državne upravno-policijske oblasti ne sme nihče niti nositi niti imeti nobenega orožja. Notranji minister bo izdal pravilnik, po katerem bodo postopale policijske oblasti pri izdajanju dovoljenj za nošenje orožja in uporabi kazni za slučaj nedovoljenega nošenja in posesti orožja.

Čl. 13.

Državni uradniki in nameščenci, delavci vojne uprave, nameščenci samoupravnih teles, ki bi posamezno, v večjem številu ali skupno prenehali izvrševati svojo službo z namenom, da bi stavkali, se kaznujejo z ječo od šestih mesecev do treh let. Šuntarji in kolovodje tudi denarno do 10.000 Din, kolikor ne bi ta dejanja spadala pod kak drug paragraf tega zakona.

Z isto kaznijo se kaznujejo tudi tiste osebe, ki s sabotažo ali pasivno resistenco ovirajo pravilen tek zaupane jim službe ali dela.

V sporazumu z vojnim ministrom bo notranji minister izdal uredbo o poklicu teh uradnikov oziroma nameščencev na vojaške vaje v takih slučajih.

Čl. 14.

Osebe, ki poskušajo zabraniti drugim osebam, da ne bi delale, se kaznujejo z isto kaznijo, kakor v čl. 13. tega zakona, ako ne bi njihovo delo postalo kakšno težje kazensko dejanje. Z isto kaznijo se kaznujejo tiste osebe, ki ne bi se na poziv oblasti takoj razšle z mesta, kjer so se nedopuščeno zbrale.

Čl. 15.

Kdor na javnih shodih na odprtem ali v zaprtem prostoru, ali drugače kje nosi kakršnekoli znake, zastave ali napise kot znak pozivanja ali ščuvanja, da se bi ustvarilo javno mnenje, da je treba obstoječi pravni red zamenjati z drugim, se kaznuje s kaznijo, ki je določena v čl. 13. tega zakona.

Čl. 16.

Samo udeležba pri manifestacijah po gornjem členu proti organizirani državni oblasti se kaznuje z ječo do enega leta in denarno do 3000 Din.

Čl. 17.

Ako se obdolženec pokliče radi zaslišanja, pa se skrije, pobegne ali ga sploh ni v kraju prebivanja, v treh dneh po sodnijskem pozivu in se to ugotovi z uradnim poročilom pristojne oblasti, sodišče v bodoče takega obdolženca ne pozove več po »Uradnem listu«, niti mu po njem (»Ur. l.«) ne da nobenih obvestil, ampak prilepi vse sodne sklepe, ki se mu morajo izročiti, na hiši njegovega poslednjega stanovanja ali poslednjega bivališča, kakor tudi na sodnijsko desko. Ti sklepi se smatrajo za polnoveljavne glede na štetje rokov.

Čl. 18.

Tudi za krivde po tem zakonu, ki se storijo po tisku, se uporabijo predpisi tega zakona.

Čl. 19.

O vseh kazenskih dejanjih po tem zakonu sodijo državna sodišča po prostem sodniškem prepričanju in sodijo jih kot nujne predmete pred vsemi drugimi kazenskimi dejanji.

Dunajska vremenska napoved: V južnih Alpah so verjetne padavine.

Simpatični komentarji tujine

Vse inozemsko časopisje odobrava kraljev korak

Mnenje francoskega tiska.

Pariz, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Preobrat v jugoslovanski krizi je povzročil senzacijo v tukajšnjih političnih krogih. Listi pišejo o novem položaju s simpatijo in smatrajo, da kralj v tem trenutku ni mogel delati drugače, če je hotel rešiti edinstvo države. »Temps« in »Echo de Paris« smatrata, da so zahteve Hrvatov pronapete, dasi so nekatere upravičene. Pred vsem je treba preprečiti razkosanje Jugoslavije. »Echo de Paris« meni, da je kralj ravno s tem, da je dal vodstvo države v nove roke, dokazal, da se ne da voditi po belgrajskih politikih. Ta njegova odločitev pa mu daje pravico, da se tudi na politiko Zagreba ne ozira preveč. Zahteve Hrvatov pomenijo samomor za narod, ki je obdan s sovražniki, katori gojijo želje po revanži. Pertinax piše v »Echo de Paris«, da bi se v Jugoslaviji prej ali slej moral uvesti diktatorski režim, ker balkanski narodi danes še niso zreli za parlamentarizem. To zadostno dokazujejo primeri, kakor Pašičev v Srbiji, Bratianov v Rumuniji, Stambolijskega v Bolgariji in Venizelosov v Grški. »Temps« piše, da bi Hrvati danes lahko polagali račun o nevarnostih, do katerih lahko privede trdovratnost njihovih voditeljev v lastni stvari. Vse reforme so možne v okviru državnega edinstva, to edinstvo pa bi se moralo, naj velja, kar hoče, ohraniti v blagor kraljevine Hrvatov, Srbov in Slovencev in v interesu miru. »Journal« pričakuje novo dobo v razvoju Jugoslavije in pravi, da ni ostala nobena druga pot več. Kralj je pri izvedbi potrebnih ukrepov pokazal odločnost in prostodušnost, kar je teren popolnoma razčistilo in na široko odprlo pot zdravilnim reformam.

Pariz, 7. jan. (Tel. »Slov.«) »Temps piše, da dejstvo da je ustava iz l. 1921 ukinjena, kaže, da se kralj noče več k njej vrniti. O novem kabinetu se izraža list zelo optimistično. Na osebnosti v kabinetu se kralj lahko zanese. »Paris Soir« je zadovoljen posebno s tem, da je v novem kabinetu ostal zunanji minister dr. Marinković. V Jugoslaviji mora priti do sloge, ker bi sicer bilo ogroženo mirovno stanje v Evropi.

Angleški tisk.

London, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Večerni listi pišejo o Jugoslaviji zelo umerjeno. V glavnem se omejujejo na opisovanje glavnih osebnosti novega kabineta. »Evening Standard« smatra, da je najvažnejša in najinteresantnejša osebnost poleg kralja general Živković. Samo nujna sila je privedla kralja k temu koraku, ki je edino sredstvo, da se prepreči ločitev združene kraljevine. Ločitev bi bila za Evropo nevarna, ker bi se dosedanji notranjepolitični spori v Jugoslaviji lahko prenesli na druge države. Dosedanji nastop kralja je samo pot h končni rešitvi državnega problema.

Nemška mnenja.

Dunaj, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Dunajski listi pišejo o novem položaju v Jugoslaviji v splošnem mirno in čakajo na nadaljnji razvoj. Listi soglašajo v tem, da je »presekan gordijski vozel« in s tem ustvarjen prvi predpogoj za rešitev. »Neue Freie Presse« piše, da se je kralj moral ozirati ne samo na Hrvate, temveč tudi na izredno občutljivost na srbski strani. Moral bi na eni strani odpraviti glavno oviro: trde določbe ustave, na drugi strani pa izvoliti može, ki bi mogli uspešno izvesti novi red v duhu starega kraljestva. Živković je eden najodločnejših generalov, vendar nikakor ni sovražnik Hrvatov. Da sta Uzunović in dr. Korošec s svojim vstopom odobrila padec centralistične ustave in vzela v kup oktroa nove ustave, je eden od najvažnejših preokretov, ki dokazuje, da tudi ta dva konservativna politika razumeta, da je Jugoslavija potrebna notranje reforme in kako nemogoče, uspeti proti Zagrebu z dosedanjim negativizmom. Jugoslavija potrebuje inozemski kredit in sklenjeno fronto spričo mednarodnega položaja, posebno z ozirom na poteklo prijateljsko pogodbo z Italijo. Če bi general Živković ne imel uspeha in bi se ne odprla pot za povratek v zakonitost, bi se moralo s prorokovanji molčati. Verjetno pa je, da se bo tudi tokrat izkazala modrost kralja. Ne more se misliti, da se morda želi trajna ločitev legislative. Da Živković in Hadžić sedaj sodelujeta, dokazuje, da stoji častniški kor sklenjeno za kraljem in novo vlado. »Reichspost« piše, da so zadovoljni i v Belgradu i v Zagrebu, ker oba dela pričakujeta, da se bo stvar razvijala po njihovi želji. Sestava vlade in izjava v kraljevi proklamaciji, da se potrebna nova pota in da se mora ustvariti taka organizacija države in uprave, ki odgovarja potrebam naroda in interesom države, da sklepati na to, da se sedanji sistem ne bo nadaljeval. Velenemške »Wiener Neueste Nachrichten« izrekajo željo, da bi nova uprava s svojim postopanjem nasproti narodnim manjšinam, katere so vedno bile lojalne, upravičila zaupanje, ki si ga je pridobil kralj.

Berlin, 7. januarja. (Tel. »Slov.«) Vsi berlinski listi pišejo o dogodkih v Jugoslaviji. — »Vossische Zeitung« izjavlja: Če bodo novi uradniki brez strankarskega delovanja morda do spomladi poskrbeli za svobodne in neodvisne volitve in če bodo Hrvati pri njih dobili jamstva za udeležbo v centralni vladi, bo morda sama po sebi odpadla njihova zahteva po avtonomiji in začela se bo nova doba složnosti v kraljevini SHS. »Deutsche Allgemeine Zeitung« hvali odločni nastop mladega temperamentnega kralja, ki je presekal gordijski vozel stalnih državnih kriz. »Germania« piše mirno: V Jugoslaviji je bil potreben ovinek preko take vlade, da se je premostil prepad med Belgradom in Zagrebom in da se ustvari nova Hrvatom prijazna ustava.

*

Praga, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Akcija jugoslovanskega kralja se ocenjuje kot veliko državniško dejanje. Njegova akcija je bila edini izhod iz sedanjega položaja. Njena vrednost obstoji v tem, da gradi s tem Hrvatom zlat most in jim pomaga iz nevarnega položaja, ker so Hrvati streljali preko cilja. Da je ostal v novi vladi tudi dr. Marinković, se ocenjuje tako, da bo tu[illegible] nova vlada obdržala dosedanjo politiko. »Narodna Politika« piše, da je kralj Aleksander nastopil kot rešitelj svoje države. Njegova proklamacija bo zadovoljila vse ljudi, ki so dobre volje in jo bodo tudi v inozemstvu sprejeli povsod najbolje, kjer so Jugoslaviji naklonjeni. Tudi češkoslovaški narod pozdravlja jugoslovanski zavezniški narod v zgodovinskem trenutku in predlaga, naj se pozabi, kar je dosedaj ločilo Zagreb in Belgrad.

Bukarešt, 7. jan. (Tel. »Slov.«) Romunski listi pišejo obširno o dogodkih v Jugoslaviji. »Adeverul« objavlja komentar, da se da po sestavi nove vlade sklepati na to, da goji kralj Aleksander željo, iti Hrvatom v gotovem pogledu na roko.

Drobne vesti

Dr. Klug umrl. Znani profesor bogoslovja iz Passaua dr. Ignacij Klug je umrl v petek za srčno kapjo. Dr. Klug je bil znan pisatelj cele vrste apologetičnih knjig.

Italijanski državni podtajnik Grandi bo v soboto prišel v Atene, kjer bo nadaljeval svoja prizadevanja, da skleneta Grčija in Turška prijateljsko pogodbo.

Izbruh vulkana. Iz Santiaga de Chile poročajo, da je 2000 m visoki vulkan Calbuco na jugu države začel bruhati in je napravil mnogo škode.

Bata pristopil k ljudski stranki. Moravsko-šleski veletvorničar čevljev Bata je pristopil k češki katoliški ljudski stranki.

Koncert učiteljskega zbora

Snoči 7. t. m. je bil v Unionu srednje obiskan koncert učiteljskega zbora pod vodstvom g. S. Kumarja. Zbor sam je prinesel izbero iz najmodernejše hrvatske in slovenske vokalne literature: Stolcer, Papandopulo, Grgošević, Adamič, Kogoj in Škerjanc. Hrvatski mladi so si z naslonom na rusko moderno in na svojo narodno pesem ustvarili posebno, nacionalno barvano moderno; pri nas imamo podobno usmerjenega Adamiča. Gre za preproste, linearno se prepletajoče, ritmično učinkovite skladbe, ki so se odrekle skoro vsemu ušesno čutnemu efektu, so pa zato notranje bolj intimne, neka reakcija nove duhovnosti na povojni senzualizem. Struja je danes umetnostna nujnost, zato mora povsod prodreti.

Učiteljski zbor je dobil zelo sočne soprane in mehke alte, fundamentalni so basi. Omeniti je dobre solistke. G. Kumar je skladbe lepo naštudiral in jim dal pravo notranjo značajnost; včasih je bil tempo morda malo prehiter in se ne bo vsak strinjal z »vodilnimi« glasovi, ki jih je dirigent dvignil iz polifonije, preveč v ozadje stavljajoč ostale. Koncert je lepo uspel: Stolcer, Papandopolo in Adamič, topli Grgošević so prodrli.

Zbor idealno vrši svoje kulturno poslanstvo.